

Дисципліна з підготовки доктора філософії:

Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації

Спеціальність	«Медицина, педіатрія, Стоматологія, Громадське здоров'я, Біологія»
Освітньо-наукова програма	«Медицина, педіатрія, Стоматологія, Громадське здоров'я, Біологія», 2020
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Навчальний рік	2021-2022
Статус дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	Обов'язкова
Мова викладання	українська, англійська
Загальне навантаження	4,5 кредити ЄКТС
Курс / семестр	I курс / 1-2 семестр
Укладач (і)	д.філос.н, проф. Черкасов С.В., д.філос.н. проф. Вергелес К.М., kvergeles@gmail.com
Викладач (і), гостьові лектори	д.філос.н, проф. С.В. Черкасов, д.філос.н. проф. Вергелес К.М
Місце проведення, контакти	Кафедра філософії та суспільних наук Адреса: м.Вінниця, вул. В. Стуса 2, телефон +38(0432)672943 philosophy@vnmu.edu.ua kvergeles@gmail.com

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

АНОТАЦІЯ

Аспіранту для вивчення винесена проблема розуміння філософії. Філософія – важлива складова духовного світу людини та суспільства, одна зі форм суспільної свідомості, інтегральне узагальнення інтелектуальних надбань та життєвого досвіду людства; вона є самосвідомістю людства та теоретичною основою його світогляду. Світогляд – це найзагальніше усвідомлення людиною та людством навколишнього середовища, свого місця в ньому; ставлення і відношення до світу і до себе, своїх претензій і намірів в житті та шляхів в їх реалізації. Світогляд поєднує та суміщає у собі цілісну систему знань і уявлень, поглядів і переконань, усвідомлених правових та моральних норм, цінностей, ідей та ідеалів, соціальних пріоритетів, життєвих принципів, - одним словом, все те, що визначає та зумовлює лінію поведінки людини, її відповідальне ставлення до себе, колективу, суспільства та природи.

Філософія як особлива форма теоретичної рефлексії та духовної діяльності озброює людину знанням загальних принципів буття, спираючись на які вона може орієнтуватися у складній системі зв'язків і відношень об'єктивної діяльності. Так як філософія поширюється на все доступне людському пізнанню, то вона відрізняє нас від дикунів та варварів, і кожен народ є тим більше цивілізованим та освіченішим, чим більше в ньому філософствують. Для держави немає більшого блага, ніж мати істинних філософів (Р. Декарт), а ми повинні додати – та істинних, справжніх вчених-медиків, лікарів-клініцистів.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є вивчення філософії та формування у здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук, цілісного уявлення про світ і людину, про роль медицини у ствердженні сенсу людського буття. Вивчення філософії має велике значення у вихованні майбутніх медиків, формуванні їх переконань, софійно-діалектичного мислення, підвищенні їх науково - культурного рівня сучасної цивілізації.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є вивчення дисципліни є спрямування здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук, до пізнання сенсу життя і оволодіння професією лікаря та формування навиків самостійного і творчого мислення у сфері науково-практичної діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

ПРН1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації

ПРН 2.Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій

ПРН 3.Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення

ПРН4.Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження

ПРН10.Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство

ПРН11.Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій

ПРН12.Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері

ПРН13.Організовувати освітній процес

ПРН14.Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення

ПРН15.Організовувати роботу колективу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди)

ПРН17.Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

2. РОЗПОДІЛ ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ ТА ГОДИНАМИ НАВЧАННЯ

Вид занять	Години
Лекції	68
Практичні заняття	46
Самостійна роботи	21
Всього	135

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назви змістових модулів і тем
1	Філософія та її предмет
2	Світогляд людини і філософія
3	Релігія як історичний тип світогляду
4	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю
5	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю

6	Філософія стародавньої Греції
7	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період
8	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму
9	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження
10	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя
11	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження
12	Філософія Нового часу
13	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу
14	Філософія французького Просвітництва
15	Німецька класична філософія. Частина 1
16	Німецька класична філософія. Частина 2
17	Особливості німецької класичної філософії. І.Кант
18	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха
19	Сучасна західна філософія
20	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія
21	Вітчизняна філософія
22	Буття. Матерія. Свідомість
23	Філософська проблема буття
24	Філософська проблема пізнання світу
25	Філософська проблема світоглядного буття.Свідомість як елемент світогляду.
26	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.
27	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.
28	Філософська проблема пізнання світу.
29	Формування та розвиток системного наукового світогляду.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання: лекція, пояснення, бесіда, розповідь, ілюстрація, навчальна дискусія, суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, пізнавальні ігри шляхом моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу з використання пригод, гумористичних уривків, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ - диференційний залік.

Диференційований залік аспіранта складається з суми поточного контролю та балів, отриманих за поточне заняття.

ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Форма поточного контролю успішності навчання: Усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю успішності навчання (для іспиту/диференційованого заліку): оцінка з дисципліни здобувача складається з суми балів поточного контролю та балів, отриманих за іспит/ залікове заняття.

Форма поточного контролю успішності навчання (для іспиту/диференційованого заліку): сума балів поточного контролю визначається на основі оцінок поточної навчальної діяльності здобувача із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні диференційованого заліку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання кожної теми (для іспиту/диференційованого заліку):

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли здобувач знає зміст теми заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли здобувач знає зміст теми заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту теми заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи (для іспиту/диференційованого заліку).

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні іспиту/диференційованого заліку.

Критерії оцінювання під час проведення іспиту/диференційованого залікового заняття:

Оцінка "відмінно" (80-71) виставляється у випадку, коли здобувач під час співбесіди та виконання отриманого завдання відповів на всі поставлені (екзаменаторами в разі іспиту) запитання з дисципліни у повному обсязі, може проілюструвати відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих несуттєвих неточностей.

Оцінка "добре" (70-61) виставляється за умови, коли здобувач під час співбесіди та виконання отриманого завдання добре відповідає і добре розуміє всі поставлені (екзаменаторами) запитання з дисципліни, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих допущених помилок.

Оцінка "задовільно" (60-50) ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту поставлених (екзаменаторами) під час співбесіди запитань, виконав отримане завдання і продемонстрував задовільний рівень розуміння та вмінь. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням кількості допущених помилок.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену/диференційованого заліку)
180-200	A	відмінно
170-179,9	B	добре
160-169,9	C	
141-159,9	D	задовільно
122-140,99	E	
	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів)

8. ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ВНМУ ім. М.І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobro.PDF).

Відпрацювання пропущених аудиторних занять, повторне проходження контрольних заходів, а також процедури оскарження результатів проведення контрольних заходів здійснюються згідно «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/pologPhD_org.pdf)

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри на сайті університету (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії> / Аспіранту.

9. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів: Кафедра філософії та суспільних наук /аспіранту /Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії> Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту аспіранта s000XXX@vnmu.edu.ua.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том четвертий. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Констянтин Сігов / Пер. з франц. — К.: Дух і Літера, 2016. — 440 с. Мова укр.
2. Кононенко Т. Індійська філософія. — Харків: Фоліо, 2019. — 144 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій. Навч. посібник. — 5-те вид. — Львів, 2015.
4. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів /кол.авторів за ред. Л. В. Губерського. — Харків: Фоліо, 2013.
5. Бичко І. В. та ін. Філософія. Курс лекцій. — К., 2009.
6. Гаєр, Манфред. Світ Канта: Біографія /З німецької переклав Л. Харченко. — К.: Юніверс, 2007. — 336 с.
7. Горський В. С. Історія української філософії: Курс лекцій. — К., 2009. — 288 с.
8. Історія української філософії: Підручник. — К.: Академвидав, 2012.
9. Кушаков Ю. В. Нариси з історії німецької філософії Нового часу. — К.: Центр навчальної літератури, 2009. — 572 с.
10. Надольний І. Ф. та інші. Філософія. Навчальний посібник. Частина I, II. — К., 2010.
11. Огородник В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні: Курс лекцій. — К., 2012.
12. Попов М. В. Філософія: підручник. — К.: ВСВ «Медицина», 2011.
13. Причепій Є. та інші. Філософія: посібник. — К., 2013.
14. Філософія: Навчальний посібник /За ред. І. Ф. Надольного. — 7-те вид. — К.: Віктор, 2012.
15. Філософський енциклопедичний словник. — К., 2011.
16. Ярошовець В.І. Людина і пізнання: монографія. — К.: Сузір'я, 2008. — 242 с.

17. Petrushenko V., Petrushenko O. Lectures in philosophy. Tutorial Book in English. – Lviv: “Magnolia 2006”, 2018. – 284 p.
18. Gregory J. The Neoplatonists. – London, 2011. – 208 p.
19. Kenny A. The Oxford history of western philosophy. – Oxford University Press, USA, 2013. – 464 p.
20. The Little Book of Philosophy. - DK (Dorling Kindersley), 2018. – 212 p.
21. Philosophy of Mind in Antiquity: The History of the Philosophy of Mind. – London: Edited By John E. Sisko, 2018. – 338 p.
22. Philosophy of Mind in the Late Middle Ages and Renaissance. – London: Edited By Stephan Schmid, 2018. – 322 p.
23. Rosenberg A., McIntyre L. Philosophy of Science. – New York, 2019. – 308 p.

Додаткова література

1. Аристотель. Метафизика. – Кн. 1 (гл. I-IV) // Сочинения. В 4 т. – Т. 1. – М., 2011.
2. Богачов А. Філософська герменевтика. Навчальний посібник. – К.: Видавництво «Курс», 2006. – 405 с.
3. Мілль Д. Про свободу. Есе /Пер. з англ. – К., 2001.
4. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: Навч. посібн. /За ред. А. П. Алексеенко, В. М. Лісового. – Харків: Колегіум, 2010.
5. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 2003.
6. Ярошевец В. І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму: підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 263 с.
7. Dennis Des Chene. Descartes' Natural Philosophy. – London, 2000. – 784 p.
8. Keith E. Yandell. Philosophy of Religion. – New York, 2016. – 342 p.
9. Philosophy of Mind in the Early and High Middle Ages. – London: Edited By Margaret Cameron, 2018. – 304 p.
10. Shand J. Philosophy and Philosophers. – London, 2008. – 324 p.
11. Smith A. Philosophy in Late Antiquity. – London, 2004. – 168 p.
12. Андреев П.В., Панин А.В. Теория познания и диалектика. М., 1991
13. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. К., 1996
14. Гайденок П.П. Научная рациональность и философский разум. М., 2003
15. Гобино Ж.А. Опыт о неравенстве человеческих рас. М., 2001
16. Делез Ж. Критическая философия Канта: учение о способностях. Пергсонизм. Спиноза. М., 2000
17. Мамардашвили М.К. Философские чтения. СПб., 2002
18. Рассел Б. История западной философии и ее связи с политическими и социальными условиями от Античности до наших дней. В 3-х кн. М., 2004
19. Сергейчик Е.М. Философия истории. СПб., 2002
20. Скотний В. Рациональне та ірраціональне в науці й світі. К., Дрогобич, 2008
21. Соколов В.В. Историческое введение в философию: История философии по эпохам и проблемам. М., 2004
22. Степин В.С. Теоретическое знание. Структура, историческая эволюция. М., 2003
23. Хайтун С.Д. Феномен человека на фоне универсальной эволюции. М., 2005
24. Цебржинский О. Избранные лекции по антропологии. Полтава, 2003
25. Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. К., 2000
26. Черкасов С.В. Теорія пізнання і лікарська діагностика. К.- П., 1999
27. Черкасов С.В. Гносеологічні та логічні проблеми медичної діагностики. Вінниця 2021
28. Черкасов С.В. Методичний посібник з філософії та історії філософії. Вінниця 2020

29. Іщенко О. М. Філософія соціальної держави: від ідеї до кризи //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2015. – №6. – С. 74–78.
30. Попович Я. М. Синтез філософії та медицини: виникнення біоетичних проблем у медицині, аналіз філософії та медицини на основі їх співпраці і взаємозбагачення //Медсестринство. – 2018. – №2. – С. 15-17.
31. Савченко І. Ідеї кантівської філософії в рецепції української думки (В дослідженнях П. Копніна, В. Шинкарука, М. Булатова, А. Савченко) 80-х рр. //Гілея: науковий вісник. – 2019. – Вип. 151(2). – С. 123–126.
32. Устінов О. Філософія медицини ХХІ сторіччя: українські реалії // Український медичний часопис. – 2013. – №1. – С. 8-9.
33. Ярошовець В. Гуманістичний зміст методології пізнання // Психологія і суспільство. – 2012. – №4(50). – С. 9–26.

Інформаційні ресурси

1. Сайт університету **vnmue.edu.ua**
2. Сайт бібліотеки **library.vnmue.edu.ua**
3. Публічний сайт видань з філософії <https://platona.net/>
4. Сайт електронної бібліотеки «Чтиво» <https://chtyvo.org.ua/search-google/>

Силабус з дисципліни **«Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації»** обговорено та затверджено на засіданні кафедри філософії та суспільних наук (протокол №__10__, від «__26__»__квітня__2022 року

Відповідальний за курс

(підпис)

проф. Костянтин Вергелес

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Святослав Черкасов